

ДОКЛАД ОТНОСНО ФОКУСИРАНО НАБЛЮДЕНИЕ НА РАДИО- И ТЕЛЕВИЗИОННИ ПРОГРАМИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОВЕЖДАНЕТО XXX ЛЕТНИ ОЛИМПИЙСКИ ИГРИ В ЛОНДОН

Във връзка с провеждането на XXX-те летни олимпийски игри в Лондон, за периода 28.07.2012 г. - 03.08.2012 г. се извърши фокусирано наблюдение на следните телевизионни и радиопрограми: „Нова телевизия“, „БТВ“, „БГ ОН ЕР“, „ТВ 7“, „РИНГ БГ“, „Нова спорт“, „ТВ Европа“, „Канал 3“, „Дарик Радио България“, „БНТ 1“.

БНТ и БНР притежават изключителното право върху Летните олимпийски игри като значимо събитие. Международният олимпийски комитет (МОК) е създал правила относно достъпа до новини, приложими за организации без права за отразяване на Олимпийските игри в Лондон през 2012 г. Същите са оповестени на сайта на БНТ, като прессъобщение за правилата беше качено и на сайта на СЕМ.

Българската правна рамка се изчерпва с разпоредбите на чл. 19 „б“ и „в“ от ЗРТ във връзка с § 1, т.8,9 и т.22 от ДР на ЗРТ. Съгласно цитираните разпоредби радио- или телевизионен оператор, който притежава изключително право върху значимо събитие, е длъжен да осигури достъп на другите радио- и телевизионни оператори за неговото информационно отразяване в съответствие с поетите от Република България задължения по влезли в сила международни договори. За целите на кратките новинарски репортажи всеки телевизионен оператор, установен в Европейския съюз, има право на достъп на справедлива, разумна и недискриминационна основа до събития, които са от значителен обществен интерес и се предават по силата на изключително основание от телевизионен оператор под юрисдикция на Република България. Достъп се иска първо от оператор под същата юрисдикция, ако има такъв. Разпоредбата се прилага съответно и за радиооператори под юрисдикцията на Република България. Радио- и телевизионни оператори имат право свободно да избират кратки откъси от сигнала на оператора - носител на права, като при аудио-визуалните медийни услуги се отбелязва името и/или се включва логото на оператора с изключителни права, а при радиоуслугите се посочва източникът по подходящ начин. Кратки откъси се използват единствено за актуално-публицистични предавания и новини в срок не по-дълъг от 24 часа, считано от края на събитието, и могат да бъдат използвани в медийни услуги по заявка само ако същото предаване се предлага на запис от същия доставчик на медийни услуги. Правото на информационно отразяване включва и правото на директен достъп до мястото на събитието, освен ако това не е практически възможно, и на запис, който да се използва единствено за създаване на материал с продължителност не по-голяма от 90 секунди. Правото на информационно отразяване е безплатно. По изключение може да се предвиди компенсация, която да не надхвърля преките допълнителни разходи за осигуряването на достъп. Не се допуска повторна употреба на репортажа освен по изключение, за отбелязване на тематични събития и обзор, като репортажите могат да се запазват в архивите на доставчика на медийни услуги. Когато краткият репортаж е осъществен на основата на достъп до събитието, оригиналният материал на авторите на репортажа се унищожават след произвеждането му, за което се информира операторът с изключителните права. В §1 са пояснени понятията значимо събитие, изключително право и информационно отразяване.

С решение № 140 от 12.07.2011 г. СЕМ обсъди и прие списък на събития с важно обществено значение и мерки за защита на достъпа на аудиторията до отразяването им. Зимните и Летните олимпийски игри са включени в списъка на събития с важно обществено значение.

Съгласно Правилата на МОК за целите на телевизионното новинарско отразяване се разрешава ограничен достъп до Олимпийския материал за нелицензираните организации (непритежаващи права за отразяване на ИГРИТЕ на територията на Република България). Предоставеното на трети лица-телевизионни оператори право на безвъзмездно "информационно отразяване" в рамките на не повече от 90 секунди по смисъла на § 1, т.22 от Закона за радиото и телевизията, е част от правото за достъп. Максимално допустимите по силата на ЗРТ 90 секунди за информационно отразяване се включват в и се приспадат от общото допустимо по правилата време за информационно отразяване на игрите. Допуска се материалите от Олимпийските игри да бъдат използвани само като част от новинарски радио-/телевизионни програми. Такива програми не трябва да бъдат позиционирани или популяризиращи като Олимпийски. Материалът от Олимпиадата не може да бъде използван за популяризиране на каквато и да е новинарска или друга програма.

Нелицензираните организации, съгласно Правилата, имат право да използват не повече от 6 (шест) минути Олимпийски материал на ден, при не повече от 3 (три) предавания на една и съща организация на ден, като излъчването в отделните новинарски предавания не трябва да надвишава 2 (две) минути. Между отделните новинарските емисии, в които се включват репортажи от игрите, е необходимо да съществува интервал от поне 3 (три) часа. Използваните в новинарските програми откъси от игрите не трябва да бъдат по-дълги от една трета от общото времетраене на отделното отразявано събитие и да не са по-дълги от 30 (тридесет) секунди за това събитие. В изцяло новинарските и/или спортни канали Олимпийски материал може да се използва в новинарски емисии, при условие, че такъв се включва в не повече от 6 (шест) предавания с новини на ден и не надвишава 1 (една) минута в която и да е програма, а между отделните емисии има интервал в рамките на поне 2 (два) часа. Олимпийският материал може да се ползва в рамките на 48 (четиридесет и осем) часа от момента на приключване на излъчването му по БНТ. Нелицензираните организации са задължени да изписват на екрана логото на лицензираната за България организация (БНТ) при всяко излъчване на Олимпийски материал. В случай, че материалът от Олимпиадата не се предава чрез местния притежател на правата (БНТ), върху кадрите от репортажа се добавя надпис, указващ притежателя на правата, като надписът остава през цялата продължителност на излъчването му и гласи следното: „С любезното съдействие на БНТ“.

При зададени правни рамки е осъществено фокусираното наблюдение на посочените по-горе програми по отразяването на Летните олимпийски игри 2012 г.

Констатациите са следните:

1. **За програма „Нова телевизия“:** Кадри от Олимпиадата се излъчват в новините на сутрешния блок „Здравей, България !“, в новинарските емисии в 13.00, 19.00, 23.30 часа и в повторението в 03.30 часа, като основно материалите за Игрите са съсредоточени в рубриката „Спорт“ след новинарските емисии. Кадрите, които се излъчват, са в няколко варианта:

- кадри с логото на БНТ и надпис „Картината се излъчва със съдействието на БНТ“;
- кадри, които нямат логото на БНТ, но в десния горен ъгъл на екрана са изписани олимпийските кръгове и върху тях е логото на „Нова телевизия“ и надпис „Картината се излъчва със съдействието на БНТ“;
- кадри, които са заснети от екипа на „Нова телевизия“ и представляват интервюта на пратеника на медиата Гено Даскалов с българските участници в Олимпиадата - на екрана са неутрални кадри от олимпийските съоръжения, стадионите, от улиците на Лондон и от тренировки на състезатели.

Спазена е разпоредбата на чл. 19в от ЗРТ. В някои от спортните емисии има превишаване на допустимите 90 сек. при излъчваните кадри от Олимпиадата, но съгласно правилата на МОК превишаването може да е до 2 минути. Надписът „С любезното съдействие на БНТ“, указващ притежателя на правата на лицензираната за България организация (БНТ), не стои на екран през цялото времетраене на излъчвания видеоматериал, но е налично отблязване на оператора с изключителни права.

2. За програма „БТВ“ : Олимпийските игри са отразени предимно в спортните емисии с излъчване на откъси от състезания, които не надвишават допустимите по ЗРТ 90 секунди, като в долната част на екрана стои надпис „Със съдействието на БНТ“. Включват се и интервюта с участници и треньори върху кадри от тренировки или статични кадри, както и информация без картина от Олимпиадата. Информация без картина от Игрите се излъчва и в емисиите „Новини“. Няма установени нарушения на ЗРТ.

3. За програма „БГ ОН ЕР“ : Кадри от Олимпиадата се излъчват в новините, които са на всеки час, но повече място е отделено в Новинарския блок (08.00, 09.00, 10.00, 12.00, 17.00, 22.30 часа). Картината от състезанията е с надпис „С любезното съдействие на БНТ“, който се изписва под логото „ON AIR“ и стои през цялото време на излъчвания репортаж. Останалите новини от Олимпиадата са съобщени от водеща в студиото на фона на снимки, които илюстрират коментара ѝ.

4. За програма „ТВ 7“: Спазена е разпоредбата на чл. 19 в от ЗРТ относно изписването на името на притежателя на права. Логото на БНТ е позиционирано в горния ляв ъгъл на екрана, заедно с логото на доставчика на медийни услуги. Преди кадри от съответните състезания на екрана, върху по-тъмен фон, с открояващ се надпис се изписва: “ОЛИМПЕЙСКИТЕ ИГРИ СЪС СЪДЕЙСТВИЕТО НА БНТ”. В спортните новини е включена информация на кореспондента на “ТВ 7” Гергана Иванова, видеото, придружаващо коментара на съответните състезания не превишава 90 секунди. Непосредствено след спортните новини са установени рекламни блокове, в които фигурират реклами на спонсорите на игрите (Coca - Cola и Samsung) с включени в тях символите на Олимпийските игри – 5-те олимпийски кръга.

5. За Програма “РИНГ БГ”: XXX-те летни Олимпийски игри се отразяват в предаването “Център”. Ползваните материали от състезания носят логото на БНТ или са с кръговете на Олимпиадата. За някои информации, свързани с участието на български спортисти, се ползват

архивни кадри извън състезанията в Лондон или картина от изпращането на групите на летище София.

6. За програма „Нова спорт“: Отразяването на XXX Олимпийски игри е в предаването „Нова спорт новини“, в което се поднася и актуална информация за български спортни събития. Ползваните материали от състезания на Олимпиадата носят логото на БНТ или са с олимпийските кръгове. Екипът, който работи в Лондон, е заснел интервюта с треньори и състезатели от спортни съоръжения в Лондон, които се ползват за покритие на поднасяната текстова информация. Времетраенето на отделните обекти не надвишава регламентиранието от ЗРТ 90 сек.

7. За програма „ТВ Европа“: Олимпийските игри са отразени в новините и в спортните емисии – като информация или с кадри от олимпиадата, при излъчването на които в горната дясна част на екрана стои логото на „EUROSPORT“. Излъчват се на всеки час.

8. За програма „Канал 3“: При преглед на целодневната програма не са констатирани нарушения на ЗРТ. В предаването „Спорт в обектива“ Летните олимпийски игри са отразени според изискванията на ЗРТ и при спазване правилата на МОК. Включват се интервюта „на живо“ с участници и треньори или върху статичен кадър.

8. За програма „Дарик радио България“: При наблюдението на програмата е констатирано следното: на 30.07.2012 г. в 11.44 ч. в „Дарик радио България“ се анонсира: „От Олимпийските игри в Лондон, специално за Дарик радио, със съдействието на Райфайзен банк предава Иво Райчев (анонс с музикален фон). Следва включване по телефона с коментар за това къде се намира Иво Райчев в момента (в метрото), предстоящите мачове на българските тенисисти и др. Посочва се, че Иво Райчев се намира в метрото. Включването приключва с: „От Олимпийските игри в Лондон, специално за Дарик радио, със съдействието на Унибет предаде Иво Райчев“ (анонс с музикален фон).

9. За програма „БНТ 1“: Наблюдението не установи нарушение на ЗРТ. Спазени са нормите на чл. 90, ал. 4, като времетраенето на реклама на час е в рамките на допустимите в Закона (напр. достига се до 1 минута и 10 секунди, излъчени на 31.07.2012 г. в интервала 18-19 часа). Някои от предаванията не са обозначени като повторения.

Извод: Във връзка с изложеното, цитираната правна рамка на ЗРТ, Решение № 140 от 12.07.2011 г. на СЕМ относно значимите събития и описаната практика на доставчиците на аудио- и аудио-визуални медийни услуги, може да се направи извода, че при отразяването на XXX-те летни олимпийски игри от посочените по-горе електронни медии, непритежаващи изключителни права за излъчване на живо, са спазени изискванията на закона и професионалните стандарти. Изпълнена е основната цел на ЗРТ възможно най-много хора да бъдат информирани за събития от значителен обществен интерес. Не е констатирано лишаването на телевизионни оператори от възможността да отразяват конкретното значимо събитие, което би имало отрицателни последици за плурализма на информацията. Противното би концентрирало разпространението на информация за Игрите в най-значителните оператори в ущърб на техните по-малки конкуренти и на телевизионните зрители. Налице е справедливо

равновесие между защитата на свободата на стопанска инициатива и правото на собственост на операторите, притежаващи изключителни права за излъчване, от една страна, и свободата да се получава информация и медийния плурализъм, от друга. Съгласно ЗРТ, радио-и телевизионните оператори сочат източника на откъсите, които използват в новинарските си репортажи. Така направената популяризация на оператора, притежаващ изключителните права, има своята информационна стойност и тя облагодетелства този оператор всеки път, когато се излъчва кратък репортаж, като сочи факта, че конкретният доставчик притежава ексклузивитет. Чрез правото на кратки откъси без компенсацията, дължима на първичния радио-телевизионен оператор, са постигнати целите за установяването на единно информационно пространство - свободата за получаване на информация и медийния плурализъм.